

Темрієнко Наталія, здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Телійчук Віталій Григорович, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ЩОДО ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ

Основною метою системи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності у боротьбі з незаконним обігом наркотиків є всебічне інформаційне забезпечення практичної діяльності оперативних підрозділів на основі комплексу організаційних, нормативних, технічних, програмних та інших заходів.

Правильна організація інформаційно-аналітичного забезпечення управління оперативними підрозділами, що передбачає систематичне накопичення достовірної інформації, всебічно характеризує операційне середовище, її своєчасний та якісний аналіз та прогноз. В. М. Атмажитов зазначає, що для отримання необхідної інформації з відповідних джерел оперативний персонал повинен створити єдину систему обігу фіксованої інформації [1, с. 34].

Відповідно до ст. 8 Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності надано право, зокрема, створювати та використовувати автоматизовані інформаційні системи. Ступінь інтеграції даних та автоматизація управління даними є найважливішим критерієм АІС. У локальних системах вся інформація концентрується в базі даних, що міститься на носіях одного комп'ютера.

Таким чином, Міністерство внутрішніх справ України та Служба безпеки України створюють регіональні та місцеві автоматизовані інформаційно-аналітичні системи, розробляють відповідну відомчу нормативно-правову базу для формування інформаційного обліку та систем, кадрового забезпечення інформаційної діяльності в галузі оперативної роботи підрозділів та підрозділів охорони (у відділах оперативної інформації на центральному та регіональному рівнях, у відділах інформації міських управлінь).

На підставі Указу Президента України від 31 січня 2006 р. № 80 "Про Єдину комп'ютерну інформаційну систему правоохоронних органів з питань боротьби зі злочинністю" розробляється Єдина інтегрована інформаційна система пошуку правоохоронних органів для забезпечення оперативних підрозділів довідковими статистичною, пошуковою та іншою інформацією. Прикладом міжвідомчої автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи є система Аркан, положення якої затверджені спільним наказом Державної прикордонної служби України, Державної митної служби України, Державної податкової адміністрації України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства закордонних справ Міністерства праці та соціальної політики, СБУ та Служби зовнішньої розвідки України у 2008 № 284/287/214/150/64/175/266/75 "Про затвердження Положення про інтегровану міжвідомчу інформаційно-телекомунікаційну систему контролю осіб, транспортних засобів та товарів, що перетинають державний кордон".

Система Аркан - це сукупність організаційних та адміністративних заходів, програмного, апаратного та телекомунікаційного забезпечення, що забезпечують обробку інформації (введення, прийом, отримання, передача, реєстрація, зберігання) для контролю осіб, транспортних засобів та товарів, які перетинають державний кордон України та автоматизований доступ до інформаційних ресурсів (баз даних) суб'єктів системи "Аркан" [2, с. 43]. Суб'єктами системи Аркан, крім надзвичайного стану, є також Адміністрація Державної прикордонної служби України, СБУ, Служба зовнішньої розвідки України, Міністерство доходів України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство праці та соціальної політики України.

Для інформаційного забезпечення оперативних підрозділів НПУ щодо протидії злочинам у сфері незаконного обігу наркотиків використовуються:

а) оперативно-довідкові та оперативно-розшукові обліки [3, с. 208–213];

б) криміналістичні обліки [4, с. 54; 5, с. 212; 221, с. 229].

Для боротьби зі злочинами у сфері незаконного обігу наркотиків оперативні підрозділи використовують криміналістичну документацію, де в межах центральної документації формуються інформаційно-довідкові колекції зразків документів суворого обліку та наркотиків, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Облік синтетичних та напівсинтетичних наркотичних засобів та психотропних речовин функціонує на центральному та регіональному рівнях і складається з: центрального оперативно-розшукового каталогу інформації про напівсинтетичні та синтетичні наркотичні засоби та психотропні речовини; центральні та регіональні інформаційно-довідкові збірники. Центральна та регіональна інформаційно-довідкова колекція формується з природних зразків наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, отриманих або придбаних на підприємствах, торгових організаціях, аптеках, медичних закладах, переданих експертним установам на підставі рішення суду, а також шляхом

обмін з експертними підрозділами. іноземні країни, з якими укладено відповідні угоди. Колекції призначені для проведення діагностичних тестів на наркотики та інших завдань.

Провідна роль у наданні статистичної, оперативно-довідкової, оперативно-пошукової, архівної інформації, у створенні, розробці та організації функціонування автоматизованих інформаційних систем, інтегрованих інформаційно-пошукових систем та побудови для цієї мети корпоративних публічних інформаційних мереж належить Департаменту інформаційно-аналітичне забезпечення України та її структурних підрозділів на місцях. Оперативно-розшукова діяльність оперативних підрозділів Національної поліції України у боротьбі зі злочинами у сфері незаконного обігу наркотиків підтримується використанням багатьох автоматизованих інформаційних систем, таких як "ОДК", "Пошук", "Пізнання", "Номерні речі", "Факт", "Адміністративні правопорушення". "Оріон", "Кримінальна статистика", "Наркобізнес" та інші. [6, с. 6].

Інформаційно-пошукова система "Оріон" призначена для обробки, накопичення та аналізу оперативної інформації про осіб, які готуються або вчиняють тяжкі злочини і проходять по справах оперативного обліку та за повідомленнями негласного апарату і представляють оперативний інтерес для інших ОВС України. Міжвідомчий банк даних "Наркотичний бізнес" використовується для обробки, збору та аналізу інформації про осіб та злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Інформація МБД «Наркотичний бізнес» використовується для вирішення питань розкриття та розслідування злочинів, пов'язаних із наркоманією та торгівлею наркотиками, тобто використовується працівниками відділів, відділів та управлінь для боротьби з незаконним обігом наркотиків [7, с. 303; 8, с. 149].

Таким чином, поліпшення організації оперативних підрозділів по боротьбі зі злочинами у сфері незаконного обігу наркотиків неможливе без достатнього рівня професіоналізму. Сучасна підготовка фахівців для оперативних підрозділів правоохоронних органів з питань боротьби зі злочинами у сфері незаконного обігу наркотиків складається з багатьох компонентів, насамперед, починаючи з навчального процесу: спеціальні навчальні заклади правоохоронних органів, початкова підготовка та перепідготовка, семінари, круглі столи, які включають, зокрема, передачу досвіду спеціалістів із боротьби з незаконним обігом наркотиків молодим працівникам та самопідготовку кадрів.

---

1. Атнажитов В. М. Реализация оперативно-розыскной информации: лекция. Москва: Акад. МВД СССР, 1984. 54 с.

2. Інформаційно-довідкове забезпечення кримінальних проваджень: підруч. / за заг. ред. В. В. Бірюкова. Київ: Центр учб. л-ри, 2014. 288 с.

3. Свириденко С. В. Проблемні питання наповнення та використання оперативних обліків органів внутрішніх справ. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Спеціальний випуск. 2008. № 1 (45). С. 208–213.*
4. Мовчан А. В. Оперативні обліки як складова частина системи інформаційного забезпечення оперативно-розшукової діяльності. *Південноукраїнський правничий часопис. 2006. № 1. С. 53–55.*
5. Рибалко Я. В. Експертні обліки як галузь криміналістичної техніки: етапи розвитку, завдання і зміст. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності: зб. наук. Статей. Донецьк, 2001. Вип. 1. С. 212–218.*
6. Буржинський В. А. Інформаційне забезпечення оперативнорозшукової діяльності. *Бюлетень обміну досвідом роботи: науково-практичне видання МВС України. 2009. № 178. С. 5–18.*
7. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність: підручник. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. Ч. 1. 336 с.
8. Попович М. І. Організація інформаційного забезпечення оперативнорозшукової діяльності підрозділів МВС України. *Європейські перспективи: науково-практичний журнал. Дрогобич: ТЗОВ «Дрогобицька міська друкарня», 2014. № 7. С. 145–151.*

*Ткаченко Альбіна, здобувач вищої освіти юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*Шиян Анатолій Григорович, старший викладач кафедри кримінально-
правових дисциплін Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ*

**ОПЕРАТИВНА ЗАКУПКА ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ КОНТРОЛЮ
ЗА ВЧИНЕННЯМ ЗЛОЧИНУ**

Ні для кого не є таємницею, що наша держава сьогодні знаходиться у вкрай важкому становищі. Економічно-політична нестабільність посилюється загостренням суспільного невдоволення на фоні збройного протистояння на Сході України.

Як відомо, такі умови дуже сприятливі для погіршення криміногенної ситуації в державі, що ми спостерігаємо останні декілька років. Адже економічні проблеми призводять до зубожіння населення, політична нестабільність не дозволяє знайти ефективні шляхи вирішення проблем, а суспільне невдоволення виливається в різного роду протести, як масового, так і поодинокого характеру. На них, замість того, щоб виявляти,